

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ.....	17
-----------------------------	----

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΓΑΛΑΤΙΝΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	27
2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	35
2.1. Η Κεντρική Δυτικομακεδονική Οροσειρά.....	35
2.2. Σινιάτσικος	41
2.2.1. Φυσική περιγραφή - τοπωνύμια - γλωρίδα - πανίδα	41
2.2.2. Ορειβατικές διαδρομές - καταφύγια	48
2.2.3. Η φυσική περιοχή μεταξύ Σινιάτσικου και Βέλλιας.....	49
2.2.4. Μοναστήρια - οικισμοί - ιστορία	51
2.3. Βέλλια	54
2.3.1. Φυσική περιγραφή - γλωρίδα - πανίδα.....	54
2.3.2. Ορειβατικές διαδρομές.....	58
2.3.3. Μοναστήρια - οικισμοί - ιστορία	59
3. ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΑΛΑΤΙΝΗΣ	65
4. ΤΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	98
4.1. Οι σχέσεις της Γαλατινής με τους γύρω οικισμούς.....	98
4.2. Οι δρόμοι και οι χρήστες των δρόμων	100
4.2.1. Ο βασικός οδικός άξονας της περιοχής.....	100
4.2.2. Οι δρόμοι τοπικής σημασίας	103
5. ΑΠΟΔΗΜΙΕΣ ΓΑΛΑΤΙΝΙΩΤΩΝ	107
5.1. Ορισμένα ιστορικοκοινωνικά χαρακτηριστικά της Γαλατινής σε σχέση με τους όμορους οικισμούς	107
5.2. Γαλατινιώτες απόδημοι κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.....	119
5.2.1. Απόδημιες στη βόρεια Βαλκανική.....	119
5.2.2. Απόδημιες στην Κωνσταντινούπολη και τη Μικρά Ασία	124

6. ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (ΤΕΛΗ 19ου - ΑΡΧΕΣ 20ου ΑΙΩΝΑ)	135
6.1. Προικοσύμφωνα.....	135
6.2. Συμβόλαια αγοραπωλησιών.....	146
7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΓΑΛΑΤΙΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ Α΄ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ.....	164
7.1. Ο Εκλογικός Κατάλογος του 1915	164
7.2. Δημογραφικά στοιχεία που προκύπτουν από τον Εκλογικό Κατάλογο ...	181
7.3. Τα επαγγέλματα στη Γαλατινή του 1915.....	185
7.4. Επαγγελματικά καταστήματα και εργαστήρια κατά την εποχή του μεσοπολέμου	189

II. ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ ΤΗΣ ΓΑΛΑ- ΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΔΥΤΙΚΟΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΙΔΙΩΜΑΤΑ.....	195
1.1. Στοιχεία από τη γλωσσογεωγραφία της νοτιοδυτικής Μακεδονίας	195
1.1.1. Η διαχρονική εξέλιξη της γεωγραφίας των γλωσσικών ιδιωμάτων του δυτικομακεδονικού χώρου κατά τον 20ο αιώνα.....	195
1.1.2. Μερικά γενικά χαρακτηριστικά των τοπικών ιδιωμάτων της νοτιοδυτικής Μακεδονίας.....	198
1.1.3. Κατηγοριοποίηση των τοπικών ιδιωμάτων της νοτιοδυτικής Μακεδονίας - Επιμέρους γλωσσογεωγραφικές ενότητες	202
1.1.4. Ορισμένες βασικές διαφορές ανάμεσα στα τοπικά ιδιώματα της επαρχίας Βοΐου.....	208
1.2. Ανάλυση στοιχείων του γλωσσικού ιδιώματος της Γαλατινής.....	213
1.2.1. Φωνητική.....	213
1.2.2. Μορφολογία.....	217
1.2.3. Σύνθεση.....	219
1.2.4. Παραγωγή.....	220
1.2.5. Σύνταξη.....	221
1.2.6. Λεξιλόγιο.....	222
1.3. Παρατηρήσεις στα ανθρωπωνύμια της Γαλατινής.....	226
2. ΤΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΤΗΣ ΓΑΛΑΤΙΝΗΣ.....	231
2.1 Επεξηγήσεις	231

2.2 Λεξιλογικός κατάλογος ιδιωματισμών	237
2.2.1. Ρήματα	237
2.2.2. Ουσιαστικά	253
2.2.3. Επίθετα	288
2.2.4. Αντωνυμίες.....	298
2.2.5. Σύνδεσμοι.....	298
2.2.6. Επιρρήματα	299
2.2.7. Επιφωνήματα - Μόρια.....	302
2.2.8. Εκφράσεις.....	304

III. ΗΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΟΖΩΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΓΑΛΑΤΙΝΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	311
2. ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	315
2.1. Το γουρούνι και η φούσκα.....	315
2.2. Τα κόλιαντα	317
2.3. Τα μπουμπουσιάρια.....	319
2.4. Το πνίξιμο τα Φώτα	326
2.5. Τ' Αηγιαννιού.....	328
2.6. Τα καρναβάλια.....	329
2.7. Οι κλαδαριές	330
2.8. Τις Τρανές τις Αποκριές	332
2.9. Σαρακοστή.....	334
2.10. Ο Μάρτης.....	335
2.11. Πρωταπριλιά	337
2.12. Τα μανάρια	338
2.13. Οι γκουρέτζις	339
2.14. Ανάσταση και Πάσχα	340
2.15. Τον Αη-Γιώργη.....	345
2.16. Πρωτομαγιά.....	348
2.17. Ο ψχός.....	349
2.18. Οι Αρζουγαλίνες.....	350
2.19. Στο πανηγύρι στην Παναγιά	352
2.20. Τον Αη-Δημήτρη	353

3. ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ.....	355
3.1. Το φακίολι	355
3.2. Τα τρέκια.....	356
3.3. Στα φουρέματα.....	358
3.4. Στα καλέσματα	360
3.5. Οι μπράτμοι.....	361
3.6. Ο πρόπκαστος	363
3.7. Το μήλο του γαμπρού.....	364
3.8. Στο στεφάνωμα	365
3.9. Τα περπατήματα	368
3.10. Στα βαφτίσια	370
4. Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	373
4.1. Ο στρέκλιας	373
4.2. Το ξεβοτάνισμα.....	375
4.3. Για σαλιάρια, μαντάρια και λάχανα	376
4.4. Για τυρόγαλο	377
4.5. Για γαλατσίδες	378
4.6. Ο κλέτσιος.....	379
4.7. Στο λάλημα	380
4.8. Στα γελάδια	383
4.9. Στα ρόβια.....	384
4.10. Όξου	385
4.11. Για τσαΐ	388
4.12. Ο δράκος.....	390
4.13. Οι χεριές	391
4.14. Στ' αλώνια.....	392
4.15. Για φουκάλες.....	394
4.16. Στον καπνό.....	395
4.17. Ο τραχανάς.....	399
4.18. Για βουινιές	400
4.19. Για σίτκα	401
4.20. Οι ζισούλις	403
4.21. Στον τρύγο	404
4.22. Το παστάλιασμα.....	406
4.23. Τα τσίπουρα.....	407
5. ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.....	409
5.1. Οι παπ	409

5.2. Ο χωρατάς κι οι φεξόκολες	414
5.3. Τα κτάβια.....	416
5.4. Το μαλλιώτο	417
5.5. Τα τοπούνια.....	419
5.6. Οι παπούσκες	419
5.7. Οι κούκλες	420
5.8. Η πίτα.....	421
5.9. Οι φουρνιτάρες	423
5.10. Οι λαγγίτες.....	424
5.11. Το κασοκαβάλι	425
5.12. Στα τζέρτζιλα.....	425
5.13. Στο παζάρ	426
5.14. Τα λαένια.....	427
5.15. Το δαδί.....	428
5.16. Ο κατρανάς.....	428
5.17. Μπουκλάδες και βαϊνάδες.....	429
5.18. Ο μπαλωματής.....	430
5.19. Οι Ζαλουβνοί	430
5.20. Τα Ξυλοκέρατα	431
5.21. Η αρκούδα.....	432
5.22. Οι γιούφτσες.....	434
5.23. Τα βλάχικα κοπάδια	435
5.24. Τα σχαρίκια	436
5.25. Τα μπαχτσίσια	436
5.26. Η πιρπιρούνα	437
5.27. Προλήψεις	439
5.28. Τα ιλιάτσια.....	441
6. ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	445
6.1. Στο γαλομέτρημα	445
6.2. Τα κουρέματα.....	448
6.3. Ο αρίτσιος.....	450
6.4. Η καμπίνα.....	451
6.5. Στο κουρί	452
6.6. Ο Βύθος	453
6.7. Στ' ακριβονέρια.....	455
6.8. Οι τουλούμπες	458
6.9. Οι τρύπες	459
6.10. Για περιστέρια.....	460
6.11. Ο πλάνος.....	461

6.12. Τα παϊβόνια.....	462
6.13. Στα καντήλια.....	464
7. ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ.....	470
7.1. Γενικά για τα παιχνίδια της παλιάς εποχής.....	470
7.2. Υπαίθρια ομαδικά παιχνίδια.....	471
7.2.1. Το παχύ το κριάς.....	471
7.2.2. Η ψλη.....	472
7.2.3. Η χαμπλή.....	473
7.2.4. Το σκλαβάκι.....	474
7.2.5. Τουν τουρά.....	474
7.2.6. Νταμ-νταμ Τσικαντάλα.....	475
7.2.7. Το τούρκικο.....	476
7.2.8. Η κλέντζα.....	477
7.2.9. Τα σκαμνάκια.....	478
7.2.10. Λύκοι και σκλιά.....	479
7.2.11. Γίδια και πρόβατα.....	479
7.2.12. Οι βασιλιάδες.....	480
7.2.13. Τουν τσίκου του νουμά.....	481
7.2.14. Τάδε καλό.....	482
7.2.15. Η μπίσκα.....	482
7.2.16. Ζύγα-μούνα.....	484
7.2.17. Οι δεκάρες.....	484
7.2.18. Ου μούτους, του μούτκου.....	485
7.2.19. Η τριάρα και η εννιάρα.....	486
7.2.20. Ο πετροπόλεμος.....	486
7.2.21. Άλλα παιχνίδια.....	488
7.3. Υπαίθρια ατομικά παιχνίδια - κατασκευές.....	489
7.3.1. Τα τσιγκοσάκια.....	489
7.3.2. Η σφιντόνα.....	489
7.3.3. Τα φανάκια.....	490
7.3.4. Το παμπόρ.....	491
7.3.5. Οι μπάρες.....	491
7.3.6. Το στεφάνι.....	492
7.3.7. Γ' αμάξια.....	492
7.3.8. Οι σβούρες.....	493
7.3.9. Τα γπάκια.....	494
7.3.10. Σουρίχτρες.....	494
7.4. Παιχνίδια στη φύση.....	495
7.4.1. Οι γκλίστρες.....	495

7.4.2. Τα κρουστάλια κι ο χιονοπόλεμος.....	496
7.5. Παιχνίδια εσωτερικού χώρου	497
7.5.1. Δομ φωτιά.....	497
7.5.2. Τσιουμ-τσιουμ το λεφτό.....	497
7.5.3. Πετάει-πετάει	498
7.5.4. Γιάντις.....	498
7.5.5. Τα αντρόγυνα	499
Βιβλιογραφία	501
Βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα	521
Δημοσιεύματα του ιδίου.....	522
Δημοσιεύματα Συνδέσμου Γραμμάτων και Τεχνών Νομού Κοζάνης.	527